

18/12 2022
Commissie
voor aanpak

Aan

Minister van SZW

nota

Verzending rapportage pakketdienstverleners aan Kamer

TER BESLISSING

Datum
6 december 2022

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)
2

Aanleiding

De Arbeidsinspectie heeft een ketenaanpak bij de vier grootste pakketdienstverleners, gericht op aanpak en voorkoming van oneerlijk werk in hun ketens. Met een effectrapportage laat de Arbeidsinspectie zien wat is gedaan en bereikt. Deze vorm van rapporteren is vergelijkbaar met eerdere publicaties.

Door de rapportage aan de Kamer te sturen, geeft u uitvoering aan de aankondiging van dit effectonderzoek in twee sets met Kamervragen.

Geadviseerd besluit

Graag bijgaande aanbiedingsbrief (bijlage 1) afdoen. Met deze brief biedt u de rapportage (bijlage 2) van de Arbeidsinspectie aan de Tweede Kamer aan.

Beoogd is verzending op 21 december en de bedrijven krijgen 1 dag eerder het persbericht (concepttekst onderaan in deze nota) onder embargo.

Kernpunten

- De Arbeidsinspectie publiceert geregeld toezichtsbevindingen in de vorm van factsheets, project- en programmarapportages en jaarverslagen. Recente voorbeelden zijn maaltijd- en flitsbezorging en Aziatische horeca.
- De Arbeidsinspectie heeft het effect van haar ketenaanpak bij de vier grootste pakketdienstverleners onderzocht.
- Deze ketenaanpak blijkt succesvol. Deze bedrijven hebben interne beheersmaatregelen genomen die tot structurele naleving van de regels van eerlijk werk in hun ketens moeten leiden. En die maatregelen zijn merkbaar en zichtbaar voor hun opdrachtnemers en onderaannemers.
- De maatregelen zijn genomen na gesprekken op (concern)directieniveau, aangevuld met terugkoppeling van inspectieresultaten, publicitaire aandacht en de inzet van handhavingsinstrumenten.
- De ordening van en druk op deze sector (lange ketens, tarifiering, personeelsschaarste, grote aantal pakketten, etc.) maakt dat het risico op misstanden of terugval aanwezig blijft.

Toelichting

Effectonderzoek Arbeidsinspectie

- De Arbeidsinspectie heeft de afgelopen jaren meerdere interventies ingezet om tot eerlijk werk door pakketdienstverleners te komen. Het ging

zowel om het vervoer van pakketten tussen depots als om de bezorging van pakketten vanuit depots aan huishoudens en winkels.

Datum

6 december 2022

- Daarbij zijn verschillende misstanden geconstateerd, zoals werknemers zonder werkvergunning, onvolledige administraties, te lange werktijden.
- De geconstateerde misstanden komen voor een belangrijk deel door de wijze waarop de pakketbezorging is georganiseerd. Er zijn vier grote pakketdienstverleners (PostNL, DHL, GLS en DPD), die veelal in lange ketens werken met opdrachtnemers, onderaannemers en zzp'ers. Hierdoor kunnen zij moeilijk zicht krijgen op de mate waarin in hun ketens wordt gewerkt volgens de verplichtingen uit de arbeidswetten.
- De Arbeidsinspectie vindt dat zij echter wel die verantwoordelijkheid dragen, zowel juridisch (vanuit de Wet arbeid vreemdelingen) als maatschappelijk gezien.
- Om tot een structurele aanpak van oneerlijk werk in hun ketens te komen, heeft de Arbeidsinspectie via een ketenaanpak druk gezet op deze vier pakketdienstverleners. Daarbij zijn gesprekken op (concern)directieniveau gevoerd, aangevuld met terugkoppeling van inspectieresultaten, publicitaire aandacht en de inzet van handhavingsinstrumenten (oplegging van ongeveer 850.000 euro aan boetes, waarschuwing en aanzegging preventieve stillegging van een grote depotlocatie).
- Deze interventies blijken succesvol: de pakketdienstverleners hebben interne beheersmaatregelen genomen (zoals poortcontroles van identiteit en rijbewijzen) en hun (onder)aannemers geven aan dat deze maatregelen zichtbaar en merkbaar zijn.
- Een dergelijke ketenaanpak van grote opdrachtgevers is succesvoller dan het alleen met inspecties aanpakken van individuele pakketbezorgbedrijven, zeker omdat deze vier opdrachtgevers een gezamenlijk marktaandeel van 95% hebben. Zo'n ketenaanpak blijkt echter ook een meerjarig intensief traject te zijn.
- Hoewel de rapportage op enkele plaatsen de pakketdienstverleners bij naam noemt, zijn de resultaten niet herleidbaar.
- De Arbeidsinspectie differentieert in de vorm van dergelijke rapportages. In dit geval is gekozen voor een meer Powerpoint-achtige vorm.
- U biedt deze themarapportage, zoals gebruikelijk, met een beknopte brief aan de Kamer aan. Deze aanbiedingsbrief bestaat uit twee delen: (1) een kernachtige samenvatting van de bevindingen van de Arbeidsinspectie, (2) uw korte beleidsappreciatie.

Beleidsappreciatie effectonderzoek

- Directie AV is betrokken en heeft in de Kamerbrief een alinea ingevoegd waarin een beleidscontext van het effectonderzoek wordt geschetst.
- De Hoofdlijnenbrief Arbeidsmarkt en de opvolging daarvan maken dat de uitkomsten van de effectrapportage vooralsnog geen aanleiding geven tot (nieuwe) regelgeving of tot een andere beleidsinzet specifiek gericht op de pakketsector.

Politiek en media

- Politiek en media zullen mogelijk aanslaan op de bevindingen, eventueel ook vanwege de december-piek bij de pakketbezorging.
- De pakketdienstverleners krijgen één dag voor verzending aan de Kamer het persbericht onder embargo toegestuurd.

Ontwikkelingen hiervoor

In 2020 en 2021 is in antwoorden op Kamervragen dit effectonderzoek in 2022 aangekondigd. Daarnaast kwam dit onderwerp tijdens het Commissiedebat arbeidsmarkt in april jl. aan de orde.

Datum

6 december 2022

Interne afstemming

Deze nota en de aanbiedingsbrief zijn afgestemd met AV.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief	Verzenden aan TK	
2	Rapportage	Verzenden aan TK	

Concept tekst persbericht om op 21 december te zenden

Maatregelen pakketdienstverleners om eerlijker te werken

De vier grootste pakketdienstverleners hebben maatregelen getroffen zodat er binnen de pakket en koerierssector eerlijker gewerkt wordt. Deze maatregelen zijn genomen na veelvuldige inspecties van de Nederlandse Arbeidsinspectie, gesprekken op concern- en directieniveau, inzet van handhavingsinstrumenten en publicitaire druk. De Arbeidsinspectie stelt wel dat het risico aanwezig is dat de genomen maatregelen 'wegzakken'. Daarom zal de inspectie ook de komende tijd controles in deze sector blijven houden.

De afgelopen jaren heeft de Arbeidsinspectie geïnspecteerd bij het depotvervoer en het pakketvervoer. De vier grootste actieve pakketdienstverleners zijn PostNL, DHL, GLS en DPD. Zij zijn goed voor een marktaandeel van 95% op de Nederlandse pakketmarkt. Bijna driekwart van de pakketbezorging wordt uitbesteed een (onder)aannemers. De vier maken gebruik van 70 depots waarin pakketten worden aangeleverd, gedistribueerd naar andere depots, gesorteerd en naar particuliere klanten uitgereden. Verreweg de meeste pakketten worden de volgende werkdag bezorgd.

De controles van de Arbeidsinspectie vonden zowel plaats in het vervoer van depot naar depot, als het vervoer van depot naar particuliere klant. Bij een groot aantal inspecties waren ook ILT, de Landelijk eenheid van de Politie en de Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie (NIWO) betrokken. Daarbij zijn vaak misstanden geconstateerd, waaronder illegale tewerkstelling, onvolledige administratie, te lange werktijden, zwart werken, werken met uitkering, gebruik vervalste rijbewijzen, onderbetaling, niet betaalde loonheffing en premies, werken onder naam en accreditatie van reeds opgeheven bedrijven.

Er zijn 125 bedrijven gecontroleerd en naar 77 werkgevers is nader onderzoek ingesteld. Bij deze 77 werkgevers zijn 48 maal een overtreding van de Wet arbeid vreemdelingen, 17 maal van de Wet minimumloon en tweemaal overtreding Waadi

geconstateerd. In totaal zijn 68 boetes opgelegd voor en totaal van 855.000 euro. Op dit moment lopen er nog elf onderzoeken van de Arbeidsinspectie.

Datum
6 december 2022

De Inspectie heeft niet alleen boetes opgelegd. Ook zijn zwaardere middelen ingezet zoals waarschuwingen preventieve stillegging en een aanzegging preventieve stillegging van bedrijfsonderdelen zoals depotlocaties. Iedere onderneming is gevraagd om mee te lopen met een inspectie op hun eigen depot om zelf te zien hoe en waarop geïnspecteerd werd. Ook vonden er regelmatig gesprekken plaats tussen de Arbeidsinspectie en de vier pakketorganisaties.

De mix aan interventies die de Arbeidsinspectie in deze sector heeft toegepast is noodzakelijk geweest om tot resultaat te komen. Aanvankelijk waren bedrijven niet overtuigd van de ernst. De interventies hebben gezorgd voor een groter gevoel van noodzaak voor verandering.

De vier organisaties zegden toe dat zij maatregelen zouden gaan nemen, zodat er onder meer eerlijker gewerkt zou worden en dat illegale tewerkstelling tegen gegaan zou worden. Voor de Arbeidsinspectie redenen om in het voorjaar 157 (onder) aannemers te benaderen voor een interview. De belangrijkste vraag was feitelijk of zij een veranderde aanpak zagen van hun opdrachtgever. Uiteindelijk zijn 56 gesprekken gevoerd, waarbij een aantal voor meerdere opdrachtgevers werkte.

Bijna 60 % van de (onder) aannemers gaf aan een veranderde aanpak bij hun opdrachtgevers te zien. Bij één van de vier opdrachtgevers lag dat percentage aanzienlijk hoger, te weten 85%. Veel van de (onder) aannemers staan positief tegenover de controles van de Arbeidsinspectie. In bijna alle gesprekken kwam ook het systeem waarin ze moeten werken aan de orde. Zij zijn zeer negatief over de tarifiering. Veel (onder) aannemers geven aan dat wanneer ze aan alle regels van eerlijke betaling willen voldoen, ze geen winst meer kunnen maken.

Het risico blijft aanwezig dat de door opdrachtgevers genomen maatregelen 'wegzakken' of hun effectiviteit verliezen en er weer (meer) misstanden zullen kunnen optreden. Ook in de komende jaren zal de Arbeidsinspectie daarom de ontwikkelingen actief monitoren, inspecties uitvoeren en de ketenpartijen aanspreken.